

Haridus- ja Teadusministeerium

Teie: 24.10.2023 nr HTM/23-1392/-1K

Meie: 15.11.2023 nr 1-7/261-7

Täiskasvanute koolituse seaduse muutmise ja sellega seotud teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu

Austatud minister

Esitasite kooskõlastamiseks täiskasvanute koolituse seaduse muutmise ja sellega seotud teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu ja seletuskirja.

1. Eelnõu § 1 lõike 7 2. lause „Kõrgkoolid võivad nimetada mikrokvalifikatsiooni mikrokraadiks, kui kõrgharidustaseme õppeained moodustavad õppekava mahust vähemalt poole.“

Leiame, et segaseks jääb, millise õppekava mahust. Ilmselt on siin mõeldud mikrokraadi õppekava õppeaineid. Teeme ettepaneku täpsustada, et mikrokraadiga on tegemist siis, kui üle poole mikrokraadi õppekava mahust moodustavad kõrgharidustaseme õppeaineid.

2. Eelnõu § 1 punktidega 2 ja 19 asendatakse seaduses läbivalt sõnad „tasemeõpe“ ja „tasemekoolitus“ sõnaga „formaalõpe“. Muudatus tuleneb Euroopas kasutatavast haridusterminoloogiast. Euroopa haridusterminoloogias on levinud õppimise jaotamine formaalseks, mitteformaalseks ja informaalseks õppeks. Terminikolmikut kasutatakse ingliskeelsetes haridusdokumentides koos. Eelnõuga soovitakse kasutusele võtta eelkõige mitteformaalõppe terminit, aga et kolmene jaotus käib koos, siis asendatakse ka „tasemeõppe“ ja „tasemekoolituse“ terminid „formaalõppega“.

Leiame, et tööandjale ja töötajale peab olema selge, millise õppe puhul on õppijal õigus õppepuhkusele ja millisel puhul on tööandja kohustatud andma tasulist õppepuhkust töötajale. Seni eristasid seda need kaks terminit „tasemeõpe“ ja „tasemekoolitus“. Termin „formaalõpe“ tekitab selles kontekstis segadust.

3. Eelnõu § 1 lõikes 5 on toodud informaalõppe definitsioon, mis on käesoleva seaduse tähenduses eesmärgistatud või eesmärgistamata õppimine, mis toimub igapäevaelu situatsioonides. Seletuskirjas on nii: „Informaalõpe (TäKS § 1 lg 5) võib õppija seisukohast lähtudes olla nii eesmärgistatud kui eesmärgistamata õppimine, mis toimub igapäevaelu

situatsioonides ja selle tulemusi ei pruugi olla õppijale kohe näha. Informaalõpe ei pruugi olla õppija seisukohast ette kavatsetud. Informaalõpet eelnõuga ei reguleerita.“

Leiame, et seda mõistet ei peaks TÄKSis kajastama, sest seadus informaalõpet ei reguleeri.

4. Eelnõu § 9¹ lõike 1 punkti 1 kohaselt võivad mikrokvalifikatsiooniõpet läbi viia kõrgkool ja kutseõppeasutus õppekavarühmas või -grupis, milles on talle antud õppeõigus või õppe läbiviimise õigus“. See näib olevat mõneti kitsendav lause kõrgkoolide ja kutseõppeasutuste jaoks, ent eelnõu seletuskiri parandab seda nõnda: „Kui kõrgkool või kutseõppeasutus soovib pakkuda mikrokvalifikatsiooni õppekavagrupis või -rühmas, kus tal õppeõigus puudub, siis on tal võimalik läbida mikrokvalifikatsiooni pakkumiseks täienduskoolitusasutuse kvaliteedihindamise õppekavarühmas, kus tal õppeõigust ei ole.“

Teeme ettepaneku lisada TäKSi seletuskirja lause, et kõrg- ja kutsekoolidel tekiks selgus, et neil on võimalus läbida kvaliteedihindamine, et koolitada õppekavarühmas, kus neil õppeõigust ei ole või siis eemaldada § 9¹ lg 1 p 1 ja 2 eelnõust ja kirjeldada neid tingimusi lõikes 4.

5. Eelnõu § 9² lõike 3 järgi on mikrokvalifikatsioone võimalik koguda ja kombineerida, et tõendada kvalifikatsiooni omandamist. Oleme nõus, et mikrokvalifikatsiooniõppe/mikrokraadiõppe puhul on õppijale oluline õpingute VÕTA-ga ülekandmise võimalus. Juhime siiski tähelepanu, et eelnõus välja pakutud sõnastus on eksitav, kuna ainuüksi mikrokvalifikatsioonidega/mikrokraadidega tasemeõppekava läbimist tõendada ei saa. Tasemeõppe lõpus antavat kvalifikatsiooni tõendab vastav riiklik diplom. Mikrokvalifikatsiooniõppes/mikrokraadiõppes ei sooritata kraadiõppe õppekava läbimiseks nõutavat lõpueksamit ega lõputööd. Neid õppeaineid ei saa ka kõrgharidusstandardist (§ 13 lg 3) tulenevalt VÕTA-ga tasemeõppesse üle kanda, vaid tuleb sooritada üliõpilase või eksternina. Teeme ettepaneku sõnastust täpsustada.
6. Eelnõu § 9² lõike 2 järgi annab täienduskoolitusasutus mikrokvalifikatsiooniõppe lõpetanule mikrokvalifikatsioonitunnistuse. Ka ülikoolide senise praktika kohaselt väljastatakse mikrokvalifikatsiooniõppe/mikrokraadiõppe läbinule tunnistus. Need, kes ei ole õppekava täies mahus täitnud, saavad tõendi, kuhu on märgitud sooritatud õppeained ja tulemused. Seletuskirja kohaselt (lk 15) peaks aga edaspidi nendele õppijatele, kes mikrokvalifikatsiooni/mikrokraadi õppekava täies mahus ei läbi, iga õppekavasse kuuluva läbitud õppeaine kohta väljastama tunnistuse. Me ei saa sellega nõustuda, sest õppija on avaldanud soovi õppima asumiseks mikrokvalifikatsiooni/mikrokraadi õppekavale, mitte üksikutele tasemeõppeainetele. Teeme ettepaneku: koolituse korraldaja peab väljastama õppijale mikrokvalifikatsiooni/mikrokraadi õppekava täies mahus läbimise kinnituseks tunnistuse ja mitteläbimise korral tõendi, kus on välja toodud sooritatud õppeained ja tulemused.
7. Küsimusi tekitab ka mikrokvalifikatsiooni/mikrokraadi õppekavade registreerimine hariduse infosüsteemis. Iga õppekava registreerimise eest viieks aastaks tuleb maksta 100 eurot riigilõivu. See kitsendaks suure tõenäosusega õppijatele pakutavate mikrokraadiprogrammide valikut, sest registreerimistasu mikrokraadiõppe puhul, mis toimub koos üliõpilastega ja võimaldab ka üksikute õppijate osalemist, moodustaks juba suure osa õppetasust. Palume selgitada, kui koolitusasutus otsustab ka pärast viit aastat sama mikrokvalifikatsiooni/mikrokraadi õppekava pakkuda (on tööturu jaoks sellisel kujul endiselt vajalik), kas siis tuleb see uuesti registreerida ja taas riigilõiv tasuda. Lisaks on vajalik hästi läbi mõelda, kuidas toimub juba registreeritud õppekava muutmine. Täiendusõpe on paindlik ja õppekavas võib olla vajalik teha kiireid muudatusi igal aastal või

isegi semestril, nt vahetada olemasolev õppeaine uue vastu või asendada koolitaja. Palume selgitada, kas ja millistel tingimustel saab juba registreeritud õppekavas teha parandusi või tuleb kogu õppekava uuesti registreerida. Teeme ettepaneku, et juba registreeritud mikrokvalifikatsiooni/mikrokraadi õppekavade muutmine ning registreeringu tähtaja pikendamine peaks olema vähem bürookraatlik, st kiire, paindlik ja tasuta.

8. Seadus jõustub 1. oktoobril 2024. Palume selgitada, kas pärast seaduse jõustumist on ette nähtud ka üleminekuajad. Küsimus on ajendatud asjaolust, et 1. septembril 2024 algab uus õppeaasta ning õppetööga alustatakse ka mikrokraadiõppes. Seetõttu jääb ebaselgeks, kas 2024/2025. õa sügissemestril avatavad mikrokraadi õppekavad peavad olema enne õppetöö algust hariduse infosüsteemis registreeritud. Lisaks palume infot, kas täiskasvanute koolituse seaduse jõustumise ajaks on valmis toimiv tehniline lahendus ülikoolide õppeinfosüsteemide ja hariduse infosüsteemi liidestuseks, et tagada vajalike mikrokraadi õppekavade andmete ülekandmine. Teeme ettepaneku, et hariduse infosüsteemis tuleb registreerida mikrokraadi õppekavad, mille alusel alustatakse õppetööd alates 2024/2025. õa kevadsemestrist. Selleks vajame infosüsteemide toimivat liidestust.
9. Eelnõu § 9¹ lõike 4 punkti 7 järgi peab mikrokvalifikatsiooni/mikrokraadi õppekava ja selle alusel läbiviidav õpe vastavama rahvusvahelistele standarditele või kokkulepetele, kui rahvusvahelistes standardites või kokkulepetes on esitatud nõuded õppekavale ja õppele. Palume selgitada, mida selle nõudega täpsemalt silmas peetakse.
10. Lisaks eeltoodule palume selgitada seletuskirja lisaks 3 olevat täienduskoolituse standardi muutmise kavandit. Sellest lähtuvalt lisandub standardisse § 3¹ lõike 1 punkt 2, mille järgi tuleb mikrokvalifikatsioonitunnistusele märkida mikrokvalifikatsiooniõppe maht akadeemilistes tundides ja ainepunktides. See on vastuolus täiskasvanute koolituse seaduse muutmise eelnõuga, mille järgi määratakse mikrokvalifikatsiooniõppe maht ainult ainepunktides (ja ainepunkti mahuks on 26 astronoomilist tundi). Palume täienduskoolituse standardi eelnõu sõnastus selles osas üle vaadata. Ühtlasi jääb ebaselgeks täienduskoolituse standardi muutmise kavandi § 3¹ lõike 1 punktis 5 sätestatud, mille järgi tuleb juhul, kui mikrokvalifikatsioon on osa kvalifikatsioonist, lisada tunnistusele sellekohane viide. Palume selgitada, mida siin on mõeldud ja kuidas see tunnistusel sõnastada tuleks.

Täienduskoolituse mahu arvestamine

Kehtivas täiskasvanute koolituse seaduse § 9 lõikes 3 on sätestatud, et täienduskoolituse õppekava maht määratakse akadeemilistes tundides. Üks akadeemiline tund vastab 45 minutile. Antud punkti plaanitakse täiendada ja lisada, et mikrokvalifikatsiooniõppe maht määratakse ainepunktides. Üks ainepunkt vastab 26 tunnile õppija tööle teadmiste ja oskuste omandamisel.

Kiidame heaks, et seadusesse tuuakse sisse ainepunkt mikrokvalifikatsiooniõppe mahu määramiseks, kuid juhime tähelepanu, et ainepunkti puhul on õppija töö arvestuse aluseks astronoomiline tund. Täienduskoolituse maht määratakse aga akadeemilistes tundides. Selleks, et täienduskoolitusel osalejal oleks kõigi koolituste puhul üheselt selge, kuidas arvutatakse koolituse mahtu, tuleks tundi defineerida nii kõrgharidusseaduses kui täiskasvanute seaduses sarnaselt. Teeme ettepaneku arvestada ka täienduskoolituse mahtu astronoomilistes tundides. See välistaks segaduse, mis võib tekkida nt tasemeõppeainetest koosnevate täiendusõppeprogrammide, sh mikrokvalifikatsiooniõppe/mikrokraadiõppe puhul. Probleemikohaks on ka VÕTA-ga ülekandmine, kui mahu arvestamise alused on erinevad.

Üldised ettepanekud

Juhime tähelepanu, et § 9¹ lõikes 5 on numeratsioonis viga: p. 6 esineb kaks korda.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Lauri Läänemets
siseminister

Ingrid Puurvee 6125067
Ingrid.Puurvee@siseministeerium.ee